TYGODNIK

PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

ROK 21.

CZĘŚĆ XLI.

PETERSBURG.

W DRUKARNI WOJENNEJ.

1850.

CZĘŚĆ XLI — № 1. ROK 21 — (1850.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we WTORKI i PIĄTKI, Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, lub do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, nadto we wszystkich Pocztowych urzędach w Cesarstwie i Królestwie.

Cena: ROCZNA w Rossyi z pocztą, a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, 15 rubli. POŁROCZNA 8 rubli srebrem.

PIĄTEK, 6/18 STYCZNIA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

PETERSBURG, 5/17 STYCZNIA.

MANIFEST CESARSKI.

Z BOŻEJ ŁASKI,

MY MIKOŁAJ PIERWSZY

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYJ

i t. d., i t. d., i t. d.,

Czynimy wiadomo wszystkim wiernym poddanym NASZYM.

«W dniu 2 bieżącego Stycznia Najmilsza Synowa NASZA i WIELKA XIĘŻNA MARYA ALEXANDRÓWNA, Małżonka Najmilszego Syna NASZEGO NASTĘPCY TRONU, powiła NAM Wnuka a ICH CESARSKIM WYSOKOŚCIOM Syna, któremu nadane zostało imię ALEXY.

«Takowe CESARSKIEGO Domu NASZEGO pomnożenie uważając za nowy dowod łaski Boskiej, na pociechę NASZĘ zesłany, Mamy zupełne przekonanie, że wszyscy wierni poddani NASI wzniosą wraz z NAMI do Najwyższego gorące modły o szczęśliwy wzrost i hodowanie się Nowonarodzonego.

«Rozkazujemy pisać i mianować, we wszelkich stosownych okolicznościach, tego Najmilszego NAM Wnuka, Nowonarodzonego WIELKIEGO XIĘCIA, JEGO CESARSKĄ WYSOKOŚCIĄ.

Dan w S.-Petersburgu, w dniu 2 bieżącego Stycznia, lata od narodzenia Chrystusa Pana, Tysiąc ośmset pięćdziesiątego, Panowania Naszego dwudziestego piątego.»

Na oryginale własną J. C. MOŚCI ręką podpisano:

MIKOŁAJ.

NOWINY DWORU.

Z powodu zgonu J. N. W. Xiężny *Anhalt-Dessau*, Dwór CESARSKI przywdział żałobę na dwa tygodnie, ze zwykłemi podziałami, zaczynając od dnia 27 Grudnia 1849.

— Z powodu szczęśliwego rozwiązania JEJ CESARSKIEJ WYSOKOŚCI CESARZEWICZOWEJ WIELKIEJ XIĘŻNY MARYI ALEXANDRÓWNY, N. CESARZ JMć raczył rozkazać zdjąć zupełnie przywdzianą u Dworu żałobę.

W dniu 28 Grudnia odbył się w Soborze Zimowego Pałacu przed Liturgiją, Chrzest święty JEGO CESARSKIEJ WYSOKOŚCI Xięcia *Sergijusza Maxymiljanowicza*, w obecności NN. CESARZA i CESARZOWEJ, JJ. CC. WW. W. X. NASTĘPCY CESARZEWICZA, WW. XX. KONSTANTYNA MIKOŁAJEWICZA, MIKOŁAJA MIKOŁAJEWICZA i MICHAŁA MIKOŁAJEWICZA, Xiężniczki Maryi Maxymiljanówny, Xięcia Piotra Oldenburgskiego, Ich Wysokości: Xiążąt: Alexandra Hesskiego i Wilhelma Mecklembourg-Schwerin'skiego, znakomitych płci obojej osób, Członków Ciała Dyplomatycznego, Jenerałów i oficerów Gwardyi, Armii i Floty. Damy były w ruskim stroju, a kawalerowie w paradnych mundurach.

Wysoki Nowonarodzony Xiążę przywieziony był o godzinie 11 rano z Maryińskiego do Zimowego Pałacu przez Mistrzynię Dworu J. C. W. WIELKIEJ XIĘŻNY MARYI *Zacharzewskę*, w paradnej karecie, zaprzężonej cugiem, towarzyszonej przez jadących w dwóch też paradnych karetach Koniuszych Dworu: hrabi *Wielhorskiego* i *Tołstoj*, akuszerkę, mamkę i piastunkę.

Przed wyjściem NN. PAŃSTWA, Mistrz Obrzędów *Chitrowo* przyniósł do Cerkwi na złotej tacy order świętego Andrzeja Apostoła i postawił takowy na przygotowanym stoliku. Przy wejściu do Cerkwi, NN PAŃSTWO byli spotkani

od Najprzewielebniejszego *Nikanora*, Metropolity Nowgorodzkiego i S.-Petersburskiego, i znakomitszego Duchowieństwa, z krzyżem i wodą święconą. Nowonarodzony Xiążę niesiony był do Cerkwi przez Mistrzynię Dworu *Zacharzewskę*, po obu stronach postępowali, utrzymując poduszkę i zasłonę, Koniuszowie: hrabia *Wielhorski* i *Tołstoj*.

Sakrament Chrztu św. dopełnił Spowiednik Ich Cesarskich Mości Protopresbyter *Bażanow;* Rodzicami Chrzestnemi byli: N. Cesarz Jegomość i Ich Cesarskie Wysokości Xiążęta Mikołaj i Eugenijusz Maxymilijanowicze, Wielka Xiężniczka Katarzyna Michałówna i Xiężniczki: Marya i Eugenija Maxymiljanówny.

Liturgiją odprawił Najprzew. *Nikanor*, podczas której Wysoki Nowonarodzony przyniesiony był przez N. Cesarza Jmci do Kommunii świętej, i podczas śpiewania: «Niech napełnią się usta nasze» N. Pan raczył wdziać na Niego order św. Andrzeja Apostoła, który był podany J. C. Mości przez Kanclerza Rossyjskich Cesarsko-Królewskich orderów.

Po Liturgii Duchowieństwo składało powinszowania NN. Państwu.

J. C. Wysokość Xiążę Sergijusz Maxymiljanowicz był odwieziony do pałacu Marjińskiego w tymże porządku, w jakim był przywieziony dla odebrania Chrztu świętego.

— 27 Grudnia, przez Spowiednika Protopresbytera *Bażanowa* dopełniony został obrzęd poświęcenia Cerkwi Konstantynowskiego pałacu (który dawniej nazywał się pałacem Marmurowym), odnowionego dla J. C. Wysokości W. Xięcia Konstantyna Mikołajewicza, a 29 Grudnia Jego Wysokość z Małżonką, raczył przenieść się do tego pałacu na stałe mieszkanie.

Przy wejściu II. CC. Wysokości byli spotkani od NN. Cesarza i Cesarzowej, ze świętym Obrazem, chlebem i solą, poczém odprawione zostało dziękczynne nabożeństwo i cały pałac pokropiony wodą święconą.

Przez Rozkaz dzienny Cesarski z dnia 23 Grudnia, liczący się w jeździe, Jenerał-major hrabia *O'Rurk 2*, otrzymuje dymisyą z powodu ran, z mundurem i pensyą całkowitej gaży.

— Przez Rozkaz dzienny Cesarski z dnia 26 Grudnia, Inspektor całej Artylleryi, Jenerał Artylleryi *Gillenschmidt*, mianowany Szefem pozycyjnej № 2 bateryi 1 brygady artylleryi Gwardyjskiej.

— Przez Rozkazy dzienne Cesarskie z d. 29 Grudnia, Dowódzca 5 brygady pieszej gwardyi i pułku Grenadyerów Cesarza Austryackiego, Jenerał-major *Łagoda*, zalicza się do armii; — zostający przy Korpusie Grenadyerów, Jenerał-major *Żytkow 2*, mianowany dowódzcą tegoż pułku. — 30 Grudnia, liczący się w artylleryi, Jenerał - major *Cebrikow*, mianowany Komendantem twierdzy Kinburn, na miejsce Jenerał-porucznika *Linden*.

— Przez Reskrypta Cesarskie z d. 6 Grudnia, mianowani kawalerami orderów: *Św. Anny 1 klassy z koroną*, Jenerałowie - porucznicy: Naczelnik Artylleryjskiej dywizyi Korpusu Grenadyerów *Stachowicz;* zostający przy J. C. W. W. X. Następcy Cesarzewiczu, Głównym Zwierzchniku wojskowych zakładów Wychowania *Czertkow;* Naczelnik 1 dywizyi Kirysyerów *Mazurkiewicz 1;* Dowódzca brygady Inwalidów Gwardyi *Wedemeyer 1* i Dowódzca pułku Finlandskiego Gwardyi, Jenerał-major *Kryłow 1;—tegoż orderu 1 klassy*, Jenerałowie-porucznicy: Dowódzca 2 brygady 1 lekkiej dyw. jazdy Gwardyi i pułku Kozaków Gwardyi *Janow*, i Dowodzący odwodową dywizyą Korpusu Grenadyerów *Kirjakow;* — Jenerał-majorowie: Zarządzający sprawami Głównej kwatery Cesarskiej *Lwow 2*, Dyrektor 1 Moskiewskiego Korpusu kadetów *Gresser*, Dowódzca pułku Strzelców Gwardyi baron *Sołowjew*, Dowódzca pułku Grenadyerów Króla Fryderyka Wilhelma III *Głuchow*, Dowódzca pułku Ułanów Gwardyi hrabia *Nirod 1*, i Pełniący obow. Naczelnika Inżenjerów Korpusów Gwardyi i Grenadyerów von *Zurmillen*.

— Przez Reskrypt Cesarski z dnia 6 Grudnia 1849, mianowany kawalerem orderu Św. Włodzimierza 2 klassy, Naczelnik 2 dywizyi Grenadyerów, Jenerał-porucznik *Żerkow*.

— *Rozkazy dzienne* Cesarskie *w Wydziale służby Cywilnej.*

17 Grudnia 1849. Zostają podniesieni do rang, za odznaczającą się służbę: Rzeczywistego Radzcy Stanu, Radzcy Stanu: Inspektor Szkół Rządowych okręgu Naukowego S.-Petersburskiego *Maximowicz* i Dyrektor Drugiego S.-Petersburskiego Gymnazyum *Postels*. — Radzcy Stanu, Kurator honorowy Gymnazyum Kowieńskiego, Radzca Kollegialny Szambelan hrabia *Ogiński*, z pozostaniem Szambelanem. — Vice - Prezydent Rady Narodowego Oświecenia Królestwa Polskiego, Rzeczywisty Radzca Stanu *Muchanow*, zamienia takowe nazwanie urzędu na tytuł Pomocnika Warszawskiego okręgu Naukowego. — Zatwierdzony zostaje na urzędzie Marszałka Powiatowego Wiłkomirskiego, obrany przez szlachtę, dymisyonowany w roku 1834 z pułku Łubieńskiego Huzarów, porucznik *Jawgiel*. — Zostają uwolnieni od służby z powodu zmniejszenia liczby Lustratorów Dóbr Państwa, takowi Lustratorowie w gubernijach: Wileńskiej, Radzca Kollegialny *Małachowiec*, Sekretarze Kollegialni *Schmidt* i *Panasewicz*; Grodzieńskiej, Assesor Kolleg. *Lipko*; Kowieńskiej, Radzca honorowy *Nowicki*; Sekretarze Gubernijalni *Bieliński* i *Walicki;* Mohylewskiej, Radzca honor. *Matusewicz*, Rejestratorowie Kolleg. *Bielikowicz* i *Horydo;* Wołyńskiej, Sekretarz Kolleg. *Jurczenko* i Mińskiej, Sekretarz Kolleg. *Okulicz*. — Otrzymuje rangę Assesora Kollegialnego, za odznaczającą się służbę, Naczelnik Oddziału wodnego Warszawskiej składowej Komory Celnej *Marjewski*. — *18 Grudnia.* Mianowany Dyrektorem Szkoły Rolniczej Udziałów Dóbr Rodziny Cesarskiej, Marszałek powiatu Mało-archangelskiego, Radzca Dworu *Potułow*, z uwolnieniem od urzędu Marszałka. — Młódszy urzędnik do szczególnych poleceń przy Mińskim Cywilnym Guber-

natorze, Radzca honorowy *Przygodzki*, mianowany Assesorem od Rządu Mińskiej Izby Sądu Kryminalnego; zostaje wykreślony ze spisów zmarły Dyrektor Departamentu służby ogólnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Rzeczywisty Radzca Stanu *von Pohl*. — *20 Grudnia*. Magister Uniwersytetu Charkowskiego *Kaczenowski*, mianowany Adjunktem tegoż Uniwersytetu w Wydziale Prawnym. — Assesor byłej Witebskiej Gubernijalnej Kommisyi Budowniczej, Radzca Dworu *Rodkiewicz*, mianowany stałym Członkiem Rady (Общее Присутствіе) tamecznej Budowniczej i Drogowej Kommisyi. — *21 Grudnia*. Podniesieni zostają, za wysługę lat, w liczbie innych, do rang: Radzcy Stanu, Radzca Kollegialny, Doktor Pierwszego Szlachetnego pensyonatu Gymnazyum Kijowskiego, Doktor Medycyny *Warzański*.—Radzcy Kollegialnego, Radzcy Dworu, Medyko-Chirurgowie: Operator Mińskiego Urzędu Lekarskiego *Moszczyński* i były Operator takiegoż Wileńskiego urzędu *Biesiekierski*. — Radzcy Dworu, Assesor Kollegialny, Operator Wołyńskiego urzędu lekarskiego, Medyko-chirurg *Gzzymałło*. — *22 Grudnia*. Na własną prośbę otrzymuje uwolnienie od służby, Sekretarz przy J. C. W. Wielkiej Xiężnie Maryi Pawłównie, Rzeczyw. Radzca Stanu *Otto*; na miejsce jego mianowany Sekretarzem przy J. C. Wysokości urzędnik do szczególnych poleceń VIII klassy przy szczególnej Kancellaryi Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Assesor Kollegijalny *Feleisen*. — Zostają zatwierdzeni Rektorami Cesarskich Uniwersytetów: S.-Petersburskiego, zostający w tym urzędzie, Professor Zwyczajny, Rzeczywisty Radzca Stanu *Pletniew*; Swiętego Włodzimierza, zostający w tym urzędzie, Professor Zwyczajny, Radzca Stanu *Trautfetter*; Charkowskiego, Professor Zwyczajny, Radzca Stanu *Palumbecki*; Kazańskiego, zostający w tym urzędzie, Professor wysłużony, Rzecz. Radzca Stanu *Simonow*. — 23 Grudnia, Assesor Wydziału Sądowego Kowieńskiej Izby Dóbr Państwa, Assesor Kollegialny *Stankowicz*, zostaje uwolniony od służby.

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.

6 Października 1849 r. Z ogłoszeniem iż N. Cesarz, w dodatek do Ukazu 5 Marca 1848 r., rozkazał postanowić: że żyd komisant kupiecki (прикащикъ), jeśli za plenipotencyą kupca był dwa razy w roku w wewnętrznych rossyjskich gubernijach, po przejściu do innego kupca, nie może w jego imieniu być już po raz trzeci w tychże gubernijach w tymże roku; podobnie jeśli komisant raz był już w wewnętrznych gubernijach, i potem przeszedł do drugiego kupca, w ciągu tegoż roku nie może być w tych gubernijach więcej nad raz jeden.

9 Grudnia. Z ogłoszeniem iż N. Cesarz zezwolił na przełożenie Ministra Dóbr Państwa, aby: 1) włościanom tych dóbr, co się odznaczą w utrzymaniu ogrodów, wydawać nagrody od 10 do 25 r. sr., t. j. takie, jakie się wydają za rozszerzenie uprawy kartofli, obiecując i honorowe nagrody za większe zasługi. 2) assygnować na ten przedmiot pięć tysięcy r. sr. 3) wydawać popularną instrukcyą o ogrodnictwie.

10 tegoż m. Z ogłoszeniem rozkazu N. Cesarza o mającym się zacząć poborze szossowym na trakcie Kijowskim od Ostrowa do Mohylewa, na Bobrujskim od Mohylewa do Bobrujska i na Dynaburskim od Feofiłowej pustyni.

Tegoż dnia. Z ogłoszeniem rozkazu N. Cesarza, aby orderami Św. Jerzego i Św. Włodzimierza za 25 i 35-letnią służbę nie były nagradzane osoby, skazane na kary pieniężne.

Tegoż dnia. Z ogłoszeniem potwierdzonej przez N. Cesarza, dnia 26 Października 1849 r., nowej ustawy Petersburskiego Archeologiczno-Numizmatycznego Towarzystwa, które się zawiązało w Maju 1846 r.

12 tegoż m. Z ogłoszeniem rozkazu N. Cesarza, zmieniającego przepisy o przedawaniu włościan w ziemi wojska Dońskiego.

Tegoż dnia. O przedłużeniu do 1855 r. danego pozwolenia wysyłania z Petersburskiego portu za granicę, lnu, pieńki i łoju, bez uprzedniego brakowania.

13 tegoż m. O przedłużeniu jeszcze na rok jeden wydanej w 1844 r. Ustawy o zarządzie Orenburskich Kirgizów.

14 tegoż m. Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza Zdania Rady Państwa o odsyłaniu włóczęgów, schwytanych w Syberyi, do fabryk skarbowych.

Tegoż dnia. Z ogłoszeniem następnego ukazu N. Cesarza: «Na przełożenie Pełniącego obowiązek Jenerał-Gubernatora Wschodniej Syberyi, uznając za pożyteczne i potrzebne zmienić sposob zarządu w Ochotskim i Kamczatskim kraju, Rozkazujemy: 1) Z części, podwładnych Kamczatskiemu Pomorskiemu zarządowi i z okręgu Hiżygińskiego, podwładnego takiemuż Ochotskiemu zarządowi, utworzyć nowy obwód (область) i nazwać go Kamczatskim. 2) Zarząd zupełny tym obwodem polecić Wojennemu Gubernatorowi, wybieranemu z urzędników floty i poddać go pod bezpośrednią wiedzę Jenerał-Gubernatora Wschodniej Syberyi. 3) Port Ochotski, jako niedogodny, i tameczny pomorski zarząd zamknąć, a kraj ten, w składzie osóbnego okręgu, przyłączyć do obwodu Jakutskiego; będący w Ochotsku Sąd Okręgowy przenieść do Kamczatki, i 4) Przywiedzenie tego do skutku, podług osóbnej instrukcyi, polecić Pełniącemu obowiązek Jenerał-Gubernatora Wschodniej Syberyi.

14 tegoż m. Z ogłoszeniem rozkazu N. Cesarza, aby do Cesarskiej Publicznej Biblioteki przesyłane były dwa exemplarze każdej wychodzącej w Rossyi xiążki, gazety i t. p.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa, 10 Stycznia.

Na posiedzeniu wyborczém Towarzystwa Warszawskiego Dobroczynności w m. m. odbytém, uchwalono następujące mianowania: na urząd Vice-Prezesa Towarzystwa raz na zawsze powołany został JW. Jenerał Kurnatowski; na

Prezesa Administracyi ogólnej, JW. Radzca Tajny, Senator, Alexander Dmitriew; na drugiego Vice-Prezesa Administracyi ogólnej, JW. Rzeczywisty Radzca Stanu Roman Czetyrkin; na Sekretarza Administracyi ogólnej, W. Maxymiljan Jasiński; w Wydziale Ekonomiczno-Administracyjnym: na Naczelnika Sekcyi funduszów, W. Andrzej Masłowski; w Wydziale Examinacyjnym: na Sekretarza tegoż Wydziału, W. Klemens Zabokrzecki; na Opiekuna cyrkułu 9, Jakób Szymanowski, przy ulicy Czerniakowskiej zamieszkały; w Wydziale wsparcia: na Sekretarza Wydziału, X. Ignacy Habielski; w Wydziale Opieki Sierot: na Prezesa Wydziału, W. Ignacy Mysłakowski; na Vice-Prezesa X. Józef Brycki; na Opiekuna Zakładu Sierot płci żeńskiej, W. Ignacy Popławski; na Opiekuna 6 sali Ochrony, W Jan Rożański. Co do reszty Urzędników, utrzymani zostali ci sami jak w roku poprzednim.—Oprócz tego, obok dawniejszej, została obraną Vice-Protektorką Zakładu sierot JW. Wilhelmina Hoffmann a Vice-Protektorką 2 Sali Ochron JW. Olga Kosecka.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

AUSTRYA. *Wiedeń, 2 Stycznia.* Donoszą z Triestu, że jeden bataljon piechoty i jedna baterya rakietników odebrały rozkaz trzymania się w gotowości do wyprawy przeciw Montenegrinom drogą lądową; dwa inne bataljony udadzą się morzem do Cattaro z témże przeznaczeniem.

— Ostatniemi czasy jeszcze Sąd wojenny w Arad wydał 21 nowych wyroków, z których kilka na śmierć; te ostatnie zostały złagodzone na 16 lat ciężkich robot.

— Gazeta *Lloyd* donosi, że Cesarz daje prywatne posłuchania trzy razy na tydzień, na których przyjmuje za każdym razem około stu osób pojedyńczo w swoim Gabinecie. Raz na tydzień Cesarz daje posłuchanie publiczne, na którém każdy z poddanych ma do niego wolny przystęp.

— Ministerstwo Wojny postanowiło, że miasto Triest ma być obwarowane jako twierdza i w tym celu została utworzona szczególna Kommisya.

— Wiadomo że kaski żołnierzy austryackich mają na przodzie pompony, z barwami Domu Habsburgskiego (czarna z żółtą), w które wprawione są kitki. Te pompony są wypchane piłowinami. Odtąd ozdoba ta zostanie upożyteczniona w ten sposób, iż zamiast piłowin będzie służyła za rodzaj apteczki, za wierającej szarpiją i lekarstwa, najpotrzebniejsze w pierwszym razie dla rannych żołnierzy.

— Ogłoszenie nowej Konstytucyi Powszechnej Monarchii Austryackiej, zapowiedziane na ostatnie dni roku 1849, nie miało jeszcze miejsca. Gazeta *Wanderer* mocno nagania to opóźnienie, które zkąd inąd *Lloyd* usprawiedliwia, twierdząc, że nieprzewidziana przeszkoda zaszła w samej chwili ogłoszenia i że takowe nastąpi niezwłócznie.

— Posady Gubernatorów dolnej Austryi i Styryi zostały nakoniec ostatecznie zamieszczone. Na pierwszą mianowany P. Emminger, a na ostatnią Doktor Bunger, z Triestu, syn znanego astronoma.

Wiedeń, 7 Stycznia. Dzisiejsza Gazeta urzędowa ogłasza Konstytucyą i Ustawę wyborową dla Arcyxięztwa Austryackiego poniżej Enns. Sejm złożony jest z 68 deputowanych, z których 23 wybierani z osób płacących największy podatek w prowincyi, a 45 wybierani przez miasta, miasteczka i gminy. Wiedeń podzielony jest na sześć okręgów wyborczych; deputowani obierani są wprost (suffrage direct) na lat cztery. Sejm zwoływany jest przez Cesarza corocznie w Listopadzie lub Grudniu na sześć tygodni.

HANOWER, *28 Grudnia.* Wczora Król przyjmował na prywatném posłuchaniu barona Weselenyi, majora pułku huzarów Austryackich, którego Król jest szefem. Baron złożył Dyplomat Cesarski, mianujący Króla Jmci Ienerałem jazdy w armii Austryackiej.

ANGLIJA.

LONDYN, *31 Grudnia.* Gazeta jedna zapewnia, że posiedzenia Parlamentu otworzone będą w ostatnich dniach Stycznia. Podług innej gazety, jednym z pierwszych aktów Ministeryalnych, po otwarciu Parlamentu, będzie odwołanie billu o zsyłaniu skazanych za przestępstwa do osady Przylądka Dobrej Nadziei.

— Umarł P. Patrick Fraser Tytler, znany historyk Szkocki.

— Statek parowy *Canada* przywiozł do Anglii dwóch xiążąt z Owaihi, którzy mają odebrać wychowanie w Anglii. Ich towarzysz podróży i mistrz, Judd, ma razem polecenie zawarcia nowych traktatów przymierza i handlu między Królestwem Sandwich, a Angliją i Francyą.

— Listy z Aden, (osada angielska na wyspie morza Czerwonego) z d. 15 Listopada donoszą, że od 1 Stycznia port tameczny zostaje otwarty dla handlu całego świata. Żadne cło od wywozu ani przywozu nie będzie pobierane. Okręty, wchodzące do portu w celach handlowych, również żadnej opłacie nie będą ulegały.

— Odebrano z Rzymu wiadomość w Dublinie, że Ojciec święty mianował Prezesa kollegium Irlandskiego w Rzymie, X. Cullen, na wysoką godność Arcybiskupa-Prymasa Irlandyi, wakującą pa zgonie X. Crolly.

— Sprawozdanie roczne o zmianach ludności w Anglii za rok 1848 wykazuje, we względzie 135,845 małżeństw, zawartych w ciągu tego roku, że w nich 42,429 mężczyzn i 61,877 kobiet nie umiało się podpisać inaczej jak krzyżykami, co daje stosunek prawie trzeciej części mężczyzn i prawie połowy kobiet, nieumiejących pisać. Podług statystyki urodzeń, na piętnaście dzieci prawych, wypada jedno nieprawego łoża.

— Podług Gazety *United Service*, siła zbrojna marynarki angielskiej wynosi: 199 okrętów, na nich 2,718 dział i 29,217 ludzi, (oficerów i żołnierzy morskich). Nadto jest

1,000 ludzi nadliczbowych i nie są też policzeni marynarze, zostający w rozmaitej służbie na stałym lądzie.

FRANCYA.

PARYŻ, *1 Stycznia*. Wczora na posiedzeniu Izby Prawodawczej P. Daru zabrał głos dla zmodyfikowania własnej swej mowy, powiedzianej dniem przedtém, w której, w imieniu Kommisyi Sprawozdawczej, mocno obstawał za niezwłócznem przedsięwzięciem wyprawy przeciw Rplitej Argentyńskiej. Następnie większość się podzieliła i, po odrzuceniu dodatku, podawanego przez P. Fabre, który też miał na celu przyśpieszenie wyprawy i z którym głosował P. Thiers i inni członkowie partyi Konserwatorów, inny dodatek P. de Rancé, udzielający kredyt od 10 miljonów Gabinetowi, na poparcie układów zbrojną ręką, został wzięty na uwagę większością konieczną (majorité absolue) jednego głosu. Większość ta była 314, a za dodatkiem głosowało 315. Gabinet opierał się wnioskowi P. de Rancé, jako rozstrzygającemu zagadnienie na rzecz wojny, w razie jeżeliby nie przyszło do porozumienia się ostatecznego z Dyktatorem Rosas.

Nie należy wszakże zapominać, że wzięcie na uwagę nie jest jeszcze przyjęciem wniosku, jako postanowienia obowiązującego, i bardzo być może że w ostatecznym rozbiorze wniosek P. de Rancé zostanie odrzucony, i Izba, zgodnie z ministrami, ograniczy się, w sprawie la Plata, samemi tylko dyplomatycznemi krokami.

Publiczność Paryska ciekawa była wiedzieć, czy Zgromadzenie Prawodawcze uczyni krok urzędowy ku złożeniu Prezesowi Rplitej powinszowań z powodu Nowego Roku, przez wyznaczenie z grona swego Deputacyi w tym celu. Wszakże nie przyszło do tego. Na posiedzeniu publiczném nie było nawet o tém mowy i Rząd zrozumiał w porę, że gdyby wniosek o tém był podany przez Prezesa, P. Dupin, byłby niechybnie odrzucony. I tak, deputowani, którzy wiliją Nowego roku wieczorem udali się do pałacu Elysée, nie reprezentowali Izby, i złożyli tylko osobiste swe hołdy. Ta okoliczność jest niemałej wagi, albowiem oznacza niejako na przyszłość wzajemne stosunki między dwiema władzami.

W roku przeszłym urzędowe powinszowanie nie miało też miejsca, ale wtedy była to Izba Konstytująca, wbrew której Ludwik Bonaparte był obrany, i to uchybienie etykiety stosowało się raczej do osoby niż do położenia urzędowego. Teraźniejsza Izba jest w innym przypadku; nie opierała się ona wyborowi Pana Bonaparte, i dla tego to nieoddanie mu hołdu ma odmienne, bardziej wyraźne znaczenie.

— Izba Rady Trybunału Sekwany wydała w przeszłą sobotę wyrok w sprawie spisku legitymistowskiego, odkrytego na ulicy Rumfort. Siedmnaście osób zostały utrzymane w stanie posądzenia i odesłane przed Izbę oskarżeń, pod obwinieniem składania towarzystwa tajnego, oraz przechowywania broni.

— Zamach tajemniczy, o którym gazety napomykały w nader ciemnych wyrazach, był to, jak się pokazuje, napad, dokonany w nocy na przeszły czwartek na powóz, w którym jechał jeden z reprezentantów, synowiec Prezesa Rplitej; woźnica, broniąc swego pana, został ciężko raniony.

— Jenerał Montholon złożony jest ciężką chorobą, niedającą nadziei życia.

— Oddawna już była zbierana składka na cel zaofiarowania jenerałowi Changarnier szpady, w dowodzie wdzięczności narodowej za usługi, jakie oddał sprawie porządku i zasad społeczeńskich, ocalając Paryż od groźnego zamachu tak zwanej Rzeczypospolitej Czerwonej. Do tej składki nie przyjmowano nad 50 centimów (półfranka) od osoby. Teraz dopiero potrzebna summa została uzupełniona i szpada złożona jenerałowi.

— Potwierdziła się wiadomość, że Ex-Król Ludwik Filipp zlecił jednemu z dawnych swoich Ministrów, mianowicie P. de Salvandy, oświadczyć za powrótem do Francyi, że on, Ludwik Filipp i jego synowie, uznają za prawego Monarchę Henryka V, jeżeliby ten był przywołany przez naród na tron przodków.

Gazeta *Journal de Bruxelles* zawiera w tym przedmiocie co następuje: «P. de Salvandy odwiedzał w tych dniach rodzinę Królewską, wygnaną w Claremont. Wiele mówił z Ex-Królem o obecnym stanie spraw publicznych Francyi i o podobieństwie w bliższej lub odleglejszej przyszłości przywrócenia zasady Monarchicznej. Ludwik Filipp z mocą oświadczył się przeciw wprowadzeniu Rządu Cesarskiego. Zdaniem jego taka forma rządu wtrąciłaby niezwłócznie Francyą we dwie klęski: wojny zagranicznej i Rzeczypospolitej Czerwonej. Błaga swój kraj iżby się nie puszczał na tę fatalną probę.

«Po zważeniu rozmaitych prawdopodobieństw, jakie mają za sobą obie gałęzie Domu Burbonów, powiedział te słowa, które usiłuję oddać jak najwierniej: «Trzeba żeby zatargi w łonie Domu Burbonów przestały zakłócać Francyą. Nie mam sobie do wyrzucenia żem przyjął koronę w roku 1830; należało albo objąć rządy kraju, albo wydać go na Rzeczpospolitą. Nie sądziłem iżbym miał prawo narażać moję ojczyznę na podobną probę. W ciągu siedmnastu lat poczynilem co mogłem iżby ją od tego zachować; nie powiodło mi się. Watpię, iżby mój wnuk, jeżeliby kiedykolwiek znalazł się w mojém położeniu, był bieglejszym albo szczęśliwszym odemnie. Nie pragnę więc iżby panował pod takiemi warunkami, jakie mnie były narzucone. Jeżeli Francya, oświecona doświadczeniami, na które się puszcza w tej chwili, powróci do Monarchii, i przywoła Głowę Domu Burbonów, synowie moi gotowi są mu służyć. Co do mnie, mój zawód jest skończony; myślę tylko o tém, żeby resztę żywota mego podzielić między dziećmi memi i Dreux.» (Miejsce grobowców Rodziny Orléans).

— Okolnikiem do Prefektów Minister Spraw Wewnętrznych zalecił, iżby prawo o rozsiewających fałszywe wieści było stosowane nietylko do pism i druków, ale i do ustnych pogłosek.

— Potwierdziła się pokilkakroć dawana i zaprzeczana wiadomość o przesiedleniu się P. de Lamartine na Wschód. W rzeczy samej Sułtan nadał mu o cztéry lieues od Smyrny piękną i obszerną posiadłość. Ma ona około 18 lieues obwodu i zawiera pięć wsi; mieszkańcy płacą słaby czynsz Sułtanowi, który dotąd był wyłącznym tych dóbr właścicielem. Ziemia jest bardzo żyżna, cała zasadzona drzewami pomarańczowemi i oliwnémi, zdolna do wszelakiej uprawy. Zamek mieszkalny, przechodzący w okazałości i wygodzie zwykłe domy tureckie, panuje po nad jeziorem, obfitującém w ryby i mającem pół lieue średnicy, i położony jest w samym środku tego małego Królestwa. P. de Lamartine na przyszłą wiosnę zamierza udać się do tej nowej posiadłości, gdzie zabawi kilka miesięcy, dla kierowania osobiście kolonizacyą osadników, których zamierza tam przenieść.

Paryż, 3 Stycznia. Izba Prawodawcza objawia symptomat najbardziej niepomyślny w zgromadzeniach reprezentacyjnych, mianowicie iż się rozpada na dwie prawie równe, a sobie przeciwne połowy. I tak wniosek Pana de Rancé w interesach la Platy przeszedł większością tylko jednego głosu, a wczora ta niepożądana równowaga jeszcze jawniej się okazała w głosowaniu na wniosek Ministrów, iżby uznana była pilność potrzeby (urgence) projektu prawa o Nauczycielach Gminowych, mającego poprzedzić rozbior wielkiego projektu o ogólnej Instrukcyi narodowej. Za pilnością potrzeby oświadczyło się, jak Prezes Izby ogłosił po pierwszém obliczeniu, 312 i przeciw takowej również 312 głosów, skutkiem czego, stosownie do ustawy, wniosek obwołany został za odrzucony. Główną w tym razie oppozycyą stanowili Legitymiści, którzy lękali się, iżby uznaniem pilności projektu o nauczycielach, nie został odłożony do nieoznaczonego czasu główny projekt organizacyi Oświecenia Narodowego, wypracowany, jak wiadomo, w duchu katolickim, przez byłego Ministra de Falloux.

Wszakże przy końcu posiedzenia wczorajszego, po sprawdzeniu głosowania na pomieniony wniosek Ministrów, okazał się błąd liczebny, i Prezes Izby P. Dupin, z pomocą urzędników umyślnie wybieranych dla obliczania głosów i trzech sekretarzy Izby, znalazł, że głosy podzieliły się następnie: za uznaniem pilności potrzeby 308, przeciw 307; dziewięć głosów już za, już przeciw zostały uznane za nieważne. Tym sposobem po zamknięciu już sessyi uznano, że wniosek Ministrów został przyjęty.

Paryż, 4 Stycznia. Wypadek powtórnego sprawdzenia wczorajszego głosowania, został wczora oznajmiony Izbie przy otwarciu jej posiedzenia i można sobie wystawić jaki to oznajmienie tumult sprawiło. Członkowie, którym przypisywano błędne głosowanie i których kreski zostały unieważnione, uroczyście protestowali. Musiano pójść na głosy we względzie ważności zawczorajszego wypadku i 371 przeciw 248 uznano takowy za nieważny. Wniesiona powtórnie pilność potrzeby projektu o nauczycielach, tą razą stanowczo została przyjęta 329 głosami przeciw 300. (Podług Monitora urzędowego 328 przeciw 293).

— Dziś P. Daru złożył w imieniu Kommisyi sprawozdanie o wniosku P. de Rancé względem udzielenia Gabinetowi 10 miljonów kredytu na wyprawę do la Plata. Kommisya przyjmuje tylko zasadę, że Rząd powinien mieć dostateczną siłę zbrojną na poparcie układów, ale nie proponuje kredytu. Przyjęcie lub odrzucenie wniosku P. de Rancé, w dzisiejszym stanie Izby, która tak się rozpadła iż jeden głos stanowi większość, będzie zależało od tego, na którą stronę staną znakomitsi mówcy, jako PP. Thiers i Berryer.

— Dziś też, na początku posiedzenia, Izba przystąpiła do odnowienia swego Biura. P. Dupin starszy obrany znowu został Prezesem, ale tylko 288 głosami. Część legitymistów wstrzymała się od głosowania. Kandydat Góry, P. Michel (de Bourges), miał za sobą 115. Vice-prezesi prawie wszyscy ponownie zostali obrani.

Paryż, 5 Stycznia. Dzisiejsze posiedzenie odznaczyło się dwóma znakomitemi faktami: dymisyą podaną przez P. Dupin starszego od urzędu Prezesa Izby Prawodawczej i mową P. Thiers w przedmiocie wyprawy do la Plata.

Powodem do dymissyi P. Dupin jest bardzo znaczne zmniejszenie w liczbie głosów, któremi został obrany, w porównaniu z poprzedzającemi jego wyborami. Niemasz wątpliwości że będzie raz jeszcze obrany i zapewna daleko liczniejszą większością, jakkolwiek bądź wszystkie te wypadki dowodzą rozprzężenia, jakiemu uległa w ostatnich czasach spójność większości Parlamentowej.

Mowa P. Thiers była jedném z tych arcydzieł wymowy Parlamentowej, które mu zjednały sławę jednego z najbieglejszych mężów stanu Francuzkich. Zbijał on po kolei argumenta przytaczane przez Ministra P. Rouher, przeciw wyprawie, mianowicie zwichnienie handlu z właściwego kierunku, obawę zwikłań europejskich, małą liczbę francuzów znajdujących się w Montevideo, niepewność wypadku wojny, i t. p. P. Thiers, jako zręczny szermierz Słowa, na sam koniec zachował czułą stronę obrażonego honoru Francyi. Wszystko to było poparte wielkim zasobem wiadomości miejscowego położenia i prawdziwie specyalną erudycyą. Tu mowa jego, która w całym ciągu miała charakter rozbioru kwestyi ogólnej, przeszła w osobisty attak przeciw Ministrom, i gdy ci usiłowali zwrócić ciosy na samego P. Thiers, przytaczając akta wyszłe za jego urzędowania, rozprawa zajątrzyła się z obustron, lecz bynajmniej nie na korzyść Gabinetu.

Odpowiadał Minister Sprawiedliwości P. Rouher, i, mimo entuzyazm jaki wzbudził P. Thiers, zdołał kiedy niekiedy wzbudzić i utrzymać uwagę Izby. Jakkolwiek bądź, Gabinet, mimo swoję rzadką cierpliwość i wyrozumiałość, nie

będzie mógł znieść porażki w tém stanowczém zagadnieniu, jeżeli mniejszość będzie na jego stronie i zapewna się usunie.

Po P. Rouher mówił P. Favre w tym samym duchu co i P. Thiers, poczém liczne poprawy i dodatki były podane i nakoniec dalsze rozprawy odłożone zostały do poniedziałku.

—

Dekretem Prezesa Rplitej z dnia wczorajszego jenerał dywizyi, Hieronim Bonaparte (były Król Westfalski) mianowany został Marszałkiem Francyi. Mianowanie to nieomieszka wzbudzić zawzięte attaki ze strony oppozycyi. Jenerał Changarnier, któremu też ofiarowano laskę Marszałkowską, odmówił tego zaszczytu.

Najważniejszy zarzut przeciw mianowaniu P. Hieronima Bonaparte, który już się zjawił w gazetach, jest to przytoczone prawo, że żaden wojskowy dymisyonowany nie może wrócić do kadrów armii, a przeto nie może awansować. Owóż ex-Król od roku 1815 wykreślony jest ze spisów; należało więc naprzód otrzymać od Izby zmodyfikowania istnącego prawa.

— Umarł temi dniami znany uczony, Członek Instytutu najstarszy z wieku i obioru i sekretarz dożywotni Akademii napisów, P. Qantremére de Quincy, mając lat 95. Dziś pozostaje najstarszym z obioru P. Biot, członek Akademii Nauk a z wieku P. Fontaine, architekt, Członek Akademii Kunsztów.

WŁOCHY.

NEAPOL, *21 Grudnia.* Gdy projekt utworzenia armii dla ochrony władzy Papieskiej z kontyngensów, mających się dostarczyć od Mocarstw Katolickich, spotkał trudności nieprzełomne, został przeto zastąpiony przez inny projekt, mianowicie przywrócenia zakonu Maltańskiego, którego zasady, jak wiadomo, są przedewszystkiém zgodne z interesem dwoistej władzy Głowy Kościoła, o którą właśnie chodzi. Ten nowy plan został bardzo dobrze przyjęty od Państw pogranicznych i już trudności, tyczące się formy, prawie całkiem zą załatwione, tak iż chodzi jedynie o ustanowienie zasady przywrócenia tego starożytnego Zakonu.

SARDYNIJA. W dniu 22 Grudnia Izba Deputowanych Sardyńskich przystąpiła do wyboru swego Prezesa; P. Pinelli został obrany 79 głosami na 125.

AMERYKA.

STANY ZJEDNOCZONE. Gazeta *Courrier* Stanów przynosi nam text Konstytucyi Kalifornijskiej. Ten akt jest dziełem Konwencyi, która się była zgromadziła w Monterey 1 Września 1849. Przez tę Konstytucyą Kalifornija, jako Stan oddzielny, przyłącza się dobrowolnie do Rzeczypospolitej Stanów Zjednoczonych Ameryki północnej, kładąc za konieczny warunek zniesienie w jej obrębie niewolnictwa i zabronienie wszelkich pieniędzy papierowych.

— Emigracya w 1849 z Europy do Stanów Zjednoczonych wzrosła w bardzo znacznym stosunku w porównaniu z rokiem poprzedzającym. W roku 1848 emigracya do New-York tylko, wynosiła 189,176 osób — zaś po 5 Grudnia 1849 przybyło już tam 230,433 i oczekiwano jeszcze nadejścia nowych okrętów.

—

NAJPÓŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

PARYŻ, *6 Stycznia.* Dziś, jako w Niedzielę, nie ma posiedzenia Izby, lecz za to pogłoski, nadzieje i obawy są w pełném rozwinięciu. Zmiany Gabinetowe zdają się nieuniknione; mówią że P. Drouin de Lhuys wejdzie na nowo do Gabinetu na posadę Ministra Spraw Zagranicznych a P. Faucher, Spraw Wewnętrznych. Zdaje się być rzeczą pewną, że w sprawie la Plata przyjęty będzie wniosek Kommisyi, (patrz wyżej).

BERLIN, *9 Stycznia.* Rada Administracyjna rozpoczęła na nowo swe obrady, zawieszone przez święta. Xięztwa Hohenzollern przystąpiły do Związku Berlińskiego.

WŁOCHY. Znowu nabrały podobieństwa do prawdy pogłoski o bliskim powrócie Papieża do Rzymu. — Z Parmy, z d. 28 Grudnia donoszą, że J. K. W. Wielka Xiężna Parmy szczęśliwie powiła córkę. Tegoż dnia wieczorem, nowonarodzona Xiężniczka była ochrzczona imionami Alix Marya Karolina Ferdynanda Rachel Joanna Filomena. Rodzicami chrzestnemi byli: Król Obu Sycylii, reprezentowany przez Margrabię Diofebo Melitussi di Soragna i J. K. W. Xiężna Berri, matka Dostojnej położnicy.

AMERYKA. Wiadomości z New-York dochodzą do 18 Grudnia; Izba Reprezentantów Kongressu Stanów jeszcze się nie była ukonstytuowała, to jest nie obrała swego Prezesa.

(Journ. de S. P. Psz. Półn. R. I.)

—

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

—

W Anglii utworzyło się towarzystwo narodowe, mające na celu zniesienie smętarzów w obrębie miast. Zbierało się już kilkokrotnie pod prezydencyą P. Walker i przyjęło uchwały, dążące do otrzymania aktu Prawodawczego o pogrzebach, do wyprowadzenia z mody zbytkowych pogrzebów i do założenia, zamiast dotychczawych smętarzów Londyńskich, wielkiego narodowego Grodu Śmierci (Necropolis). Z dokumentów, udzielonych towarzystwu, daje się widzieć, że w niektórych kwartałach dawne groby znajdują się pod samemi podziemnemi mieszkaniami i kuchniami domów i że szkodliwe z nich wyziewy dają corocznie początek rozmaitym chorobom epidemicznym, a w ostatnich czasach znacznie przyłożyły się do rozszerzenia cholery.

* *

Kommisya Opieki Publicznej we Francyi złożyła Izbom projekt prawa opieki nad młodymi więźniami. Dokumenta urzędowe, użyte przez Kommisyą za zasadę projektu, wykazują, że po 1 Sierpnia 1849 domy centralne aresztu liczyły 4761 dzieci młodszych nad lat 16, z których 4055

chłopców, a 706 dziewcząt, skazanych za przestępstwa, popełnione z poznaniem złego (avec discernement), na więcej niż rok więzienia, albo uniewinnionych, jako działających bez poznania i zatrzymanych w porządku poprawczym, na zasadzie artykułu 66 Kodexu karnego. Nadto ogólne sprawozdania Ministerstwa Sprawiedliwości pokazują 10,000 dzieci, przeciw którym wyprowadzone są poszukiwania sądowo-poprawcze, albo które zostają pod aresztem śledczym. W istocie więc wypada średnią miarą liczba 12,000 dzieci, z rozmaitego tytułu siedzących w więzieniu, które dla większej ich części przedłuży się do 20 lat wieku. Ta statystyka przedwczesnego występku i włóczęgostwa byłaby niezupełną, jeżelibyśmy na niej przestali i nie policzali do tejże kategoryi jeszcze większej massy dzieci, które uchodzą przed czujnością władzy.

Powinności, jakie podobne położenie wkłada na społeczność, są bardzo ważne, już dla zapobieżenia głęboko wkorzenionemu złemu, ktore tu wykrywamy, już dla złagodzenia go ilekroć już się dało widzieć. Te powinności nie są wypełnione. Właściwy Dom Poprawy, taki jakim go mieć chciał Kodex Karny, nie istnieje. Młodzi więźnie znajdują w miejscach gdzie są trzymani szkołę demoralizacyi, otrzymują piętno niezgładzone zepsucia. I to twierdzenie nie jest bynajmniej porywczém i bezzasadném. Dzieci, posłane do domów Poprawy przed dojściem lat 16, figurowały w roku 1847 w liczbie 1612 pomiędzy skazanymi w tym roku na oddanie do ciężkich robot, na zamknięcie w więzieniu, i t. p.

W obec tej niedarowanej nieczynności władz krajowych, Dobroczynność prywatna dokazała cudów; ograniczymy się wspomnieniem zakladów Mettray i Petit-Bourg. Kommisya Opieki chce rozwinąć na większą stopę te zarody, już tak płodne w dobre wypadki, zachęcając zakładanie kolonij poprawczych, ustanawiając Rady Nadzorcze przy każdej z takich kolonij i domagając się utworzenia jednej lub kilku podobnych zakładów w Algeryi.

* *
*

Gazeta angielska *Daily News* donosi, że znakomity podróżnik po Chinach Doktor Gutzlaff, który tam spędził kilkanaście lat i dziś zajmuje urząd pierwszego tłumacza przy Rządzie Cesarsko-Chińskim, a niedawno przybył na czas jakiś do Europy, czytał na ostatniem posiedzeniu Towarzystwa Statystycznego Londyńskiego nader ciekawą zapiskę o stanie politycznym i społecznym Państwa Chińskiego.

Z tego aktu daje się widzieć, że przestrzeń tego Państwa, w brew przyjętym w Europie podaniom, wynosi 1,298,000 mil kwadratowych, a jego ludność 367,000,000 miljonów dusz; co daje 2½ akry ziemi na duszę, to jest stosunek prawie ten sam co w Anglii, gdzie liczy się około 2 akrów na człowieka, a na tych 2½ akrów tylko jedna połowa akra jest uprawiona. Podług P. Gutzlaff, nie rzadką jest rzeczą widzieć właścicieli ziemskich, zwłaszcza w prowincyach poludniowych, którzy rok w rok zbierają na tymże samym gruncie dwa żniwa ryżu, jedno pszenicy i nadto jeszcze plony rozmaitych jarzyn. Do uprawy roli chińczycy nie używają zwierząt i w ogóle tak mało mają bydła, iż często psy domowe muszą na pokarm zabijać.

Jak się pokazuje, dochod krajowy chiński składa się wyłązcnie z dwóch pierwiastków: podatku od ryżu i podatku od soli, i że przez ostatnie lat sześć dochod z nich zmniejszył się o jednę trzecią. Ostatni budżet naprzykład przedstawiał deficitu 15 miljonów funtów sterlingów i gdy Rząd nie ma żadnego kredytu, nie może więc uciekać się do tych środków, jakie są w podobnych razach używane przez Rządy Enropejskie. Cesarz wprawdzie rozkazał rozpocząć na nowo roboty w kopulniach złota, srebra i miedzi, które od wieków były zanicchane, ale nie spodziewają się wielkiego z tych zródeł zasiłku.

Tenże Doktor Gutzlaff doniosł Towarzystwu Azyatyckiemu w Londynie, że Cesarz Chiński zdjął zakaz powszechny, który dotąd nie pozwalał żadnemu cudzoziemcowi podróżować po Chinach. Obok tego P. Gutzlaff ofiarował się przejść przez łańcuch gór Himalaya lub przez Tybet, tą drogą udać się na odszukanie źródeł rzeki Tang-tsi-Kiang i rzek do niej wpadających i iść brzegami tej ogromnej rzeki przez Chiny aż do morza. Podobna podróż zbogaciłaby bez wątpienia geografiją odkryciami największej wagi.

* *
*

Uważano za rzecz niepodobną oswojenie i hodowanie jaskólek, a szczególniej uchowanie ich przez zimę w klimatach północnych i umiarkowanych Europy. To niepodobieństwo będzie odtąd wykreślone ze spisu; ciekawi mogą widzieć u P. Gossum, właściciela i fabrykanta w Ferrieres, pod Maubeuge, pięć tych ładnych ptasząt, które żyją w klatce, wylatują z niej na zawołanie, wracają do niej na spoczynek, świegocą przez cały dzień i doskonale wytrzymują temperaturę zimową; na noc tylko, w obawie przymrózkow, P. Gossum każe pokrywać klatkę. Jest to pierwszy przykład jaskółek, oswojonych i zimujących na otwartem powietrzu w północnej Francyi.

* *
*

Ogłoszony został w gazetach Londyńskich list z Przylądka Dobrej Nadziei, donoszący o odkryciu, w pewnej odległości od Przylądka, wielkiego jeziora, którego istnienia oddawna się domyślano. Rozciąga się ono o 550 mil od Kolberg, a o 200 mil już jest widzialne pośród krainy pustej i nieurodzajnej. Woda w niém jest czysta i zdaje się być utworzona z topnienia śniegów na górach otaczających i z dwóch rzek, które doń wpadają od północnej strony.

Позволяется печатать. 5 Января 1850 года. *Ценсоръ И. Срезневскій.*
W DRUKARNI WOJENNEJ.